

Bíróság a bűnügyekben 2014.

Szervezet, igazgatás, működés

A bíróság szervezetének és működésének alapvető eljárásjogi kérdései (vázlat)

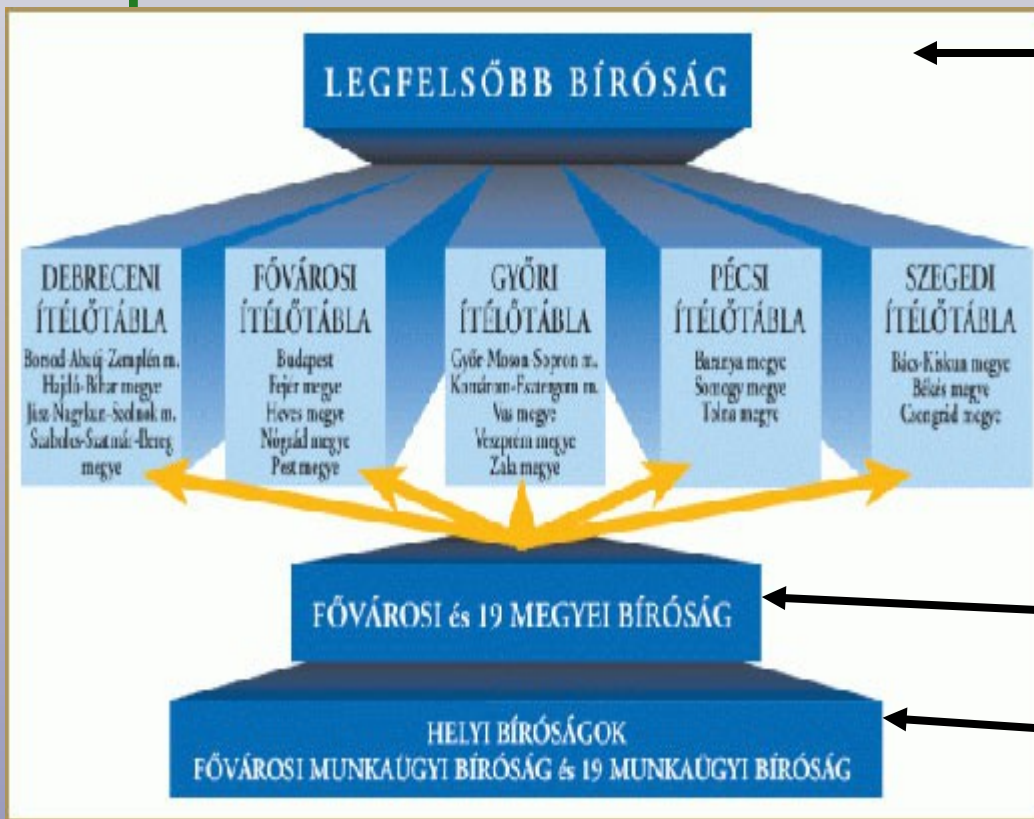
- Történeti szemelvények,
- Feladat, szervezet, igazgatás
- Összetétel, hatáskör, illetékesség,
- Kizárás

A „klasszikus” bírói szervezet továbbélése, majd „visszarendeződése”

- Járásbíróságok ↔ helyi bíróságok
- Törvényszékek ↔ megyei bíróságok
- Táblabíróságok → Ítéltáblák
- Kúria ↔ Legfelsőbb Bíróság

Vizsgálóbíró → nyomozási bíró

A mai bírói szervezet vázlatja

← Kúria

← Törvényszékek

← Járásbíróságok

A négy vidéki Tábla

Az új Alaptörvény 1.

- 25. cikk
- (1) A bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el. A legfőbb bírósági szerv a Kúria.
- (2) A bíróság dönt
  - a) büntetőügyben, magánjogi jogvitában, törvényben meghatározott egyéb ügyben;
  - b) a közigazgatási határozatok törvényességéről;
  - c) az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről;
  - d) a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról.
- (3) A Kúria a (2) bekezdésben meghatározottak mellett biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.
- (4) A bírósági szervezet többszintű. Az ügyek meghatározott csoportjaira – különösen a közigazgatási és munkaügyi jogvitákra – külön bíróságok létesíthetők.
- (5) A bírói önkormányzati szervek közreműködnek a bíróságok igazgatásában.
- (6) Törvény egyes jogvitákban más szervek eljárását is lehetővé teheti.
- (7) A bíróságok szervezetének és igazgatásának, a bírák jogállásának részletes szabályait, valamint a bírák javadalmazását sarkalatos törvény határozza meg.

Az új Alaptörvény 2.

- 26. cikk

- (1) A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélkezési tevékenységükben nem utasíthatóak.

A bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani.

A bírák nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.

- (2) A hivatásos bírakat – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – a köztársasági elnök nevezi ki. Bíróvá az nevezhető ki, aki a harmincadik életévét betöltötte. A Kúria elnöke kivételével a bíró szolgálati jogviszonya az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig állhat fenn.
- (3) A Kúria elnökét a bírák közül kilenc évre a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja. A Kúria elnökének megválasztásához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

- 27. cikk

- (1) A bíróság – ha törvény másképpen nem rendelkezik – tanácsban ítélkezik.
- (2) Törvény által meghatározott ügyekben és módon nem hivatásos bírák is részt vesznek az ítélkezésben.
- (3) Egyesbíróként és a tanács elnökeként csak hivatásos bíró járhat el. Törvény által meghatározott ügyekben, egyesbíró hatáskörében bírósági titkár is eljárhat, akire e tevékenysége során alkalmazni kell a 26. cikk (1) bekezdését.

- 28. cikk

- A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

A bíróságok igazgatása

- A 2012. január 1-jétől hatályos szabályozás szerint a bíróságok központi igazgatását az Országos Bírósági Hivatal (OBH) elnöke látja el, munkáját elnökhelyettesek és a Hivatal segíti. Az OBH elnökének igazgatási munkáját az Országos Bírói Tanács (OBT) felügyeli.

OBT- az OBH felügyeleti szerve

- Az OBT tizenöt tagú. A tanácsnak hivatalból tagja a Kúria elnöke, egy ítéletáblai bíró, öt törvényszéki, hét járásbírósági, valamint egy közigazgatási és munkaügyi bírósági bíró. *A tanács eszerint kizárólag bírákból áll.*
- Az OBT-t az elnök vezeti és képviseli. Az elnöki tisztséget a tagok félévenként váltják.

Alapvető működési, szervezeti kérdések

ÉLÉN A KÚRIA	
négyszintű szervezet büntető ügyekben kivételesen két, egyébként egy fellebbezés	
<u>Főszabály</u>	<u>Kivétel</u>
30 évtől – nyugdíjkorhatárig (65)	Kúria elnöke (9 évre választják)
tanács	egyesbíró
Hivatásos bírák	Nem hivatásos bírák is
Tanácselnök és egyesbíró: csak bíró	Egyesbíró: kivételesen titkár is

A bírák nyugdíjazására tett kísérlet (70 ről-62 évre) – 33/2012. (VII.17.) AB, Európai Bíróság (2012 XI.)

AB: visszamenőleges megsemmisítés (7-7 vélemény- az elnök döntött)? „3 hónap alatt nem lehet 8 évvel csökkenteni úgy a korhatárt a bíráknál, hogy az elmozdíthatatlansági elv ne sérüljön. Az alaptörvényből konkrét életkor nem vezethető le, az azonban igen, hogy új korhatárt csak fokozatosan, kellő átmeneti idő alatt, a bírák elmozdíthatatlansága elvének sérelme nélkül lehet bevezetni.

Hága: „a bírák megalapozottan számíthattak arra, hogy 70 éves korukig hivatalban maradhatnak”. A korhatár leszállítása viszont "hirtelen és jelentősen" változtatott ezen, olyan átmeneti rendelkezések nélkül, amelyek biztosították volna az érintettek "jogos bizalmának védelmét". A bírák nyugdíja legalább 30 százalékkal alacsonyabb, mint az illetményük, így anyagi kár is érte őket.

Feladata:

- **harmadfokú döntések** törvényszéken **indult ügyekben,**
- tv.-széki hatáskörbe tartozó ügyekben a **perújítás megengedhetőségének** kérdésben hozott **táblai döntés** felülbírálata,
- **rendkívüli jogorvoslatok**
- **a jogegység biztosítása**

**Legfelsőbb
Bírói szerv**

Szervezete

A legmagasabb bírói fórumon ítélkező és jogegységi tanácsok, valamint büntető, polgári és közigazgatási kollégiumok működnek.

- **Harmadfokú**
döntések
járásbíróságon
indult
ügyekben
- **Másodfokú** döntések
Tv.-széken indult
ügyekben
- **Perújítás**
megengedhetőségének
eldöntése
első fokon
törvényszék által
tárgyalt
ügyekben

Ítéltáblák
(5)

*Regionális másod- és
harmadfokú bíróságok*

- budapesti.
- pécsi
- szegedi,
- győri és
- debreceni székhellyel
Az ítéltáblán tanácsok,
valamint büntető és
polgári kollégiumok
működnek. A Fővárosi
Ítéltáblán
közigazgatási
kollégium is működik,
amely a polgári
kollégiummal
összevonható

- Első fokú ügydöntő** határozatok a hatáskörébe tartozó ügyekben
- Másodfokú ügydöntő határozatok** járásbíróságon indult ügyben
- **Másodfokú nem ügydöntő** végzések járásbíróságok határozatai elleni fellebbezés alapján.
- **Perújítás megengedhetősége** járásbírósági ügyekben

Törvényszékek
(20)

19 megyei és a Fővárosi Törvényszék
A törvényszékeken tanácsok, csoportok és büntető, polgári és gazdasági, valamint közigazgatási kollégiumok működnek. A kollégiumok összevontan is működhetnek.

<p>Első fokú ügydöntő (és nem ügydöntő) határozatok a hatáskörébe tartozó ügyekben</p>	<p>Járás- bíróságok (119)</p>	<p>119 bíróság városokban illetve a fővárosi kerületekben</p>
---	--	---

Összetétel:

- Járásbíróság: 1; 3; 5
- Törvényszéki elsőfok: 3; 5
- Törvényszéki másodfok: 3; 5
- Ítéltábla (másod- és harmadfok): 3; 5
- Kúria: 3; 5

Speciális szabály: Fiatalkorúak,
Katonák

A lehetséges összetétel (főszabály fekete, piros kivétel)

	járásbíróság	törvényszék	ítélőtábla	Kúria
elsőfok	1,3,5	3,5		
másodfok		3,5	3,5	
harmadfok			3,5	3,5

Hatáskör (15-16. §)

- Általános: járásbíróság
- Különös: törvényszék
  - 15 évig vagy életfogytig,
  - állam, emberiség elleni,
  - kiemelt közrend, gazdasági, vagyon elleni

Illetékesség (17-18. §)

- Általános: elkövetés helye (vagy lakóhely)
- Különös (koncentrált): közveszélyokozás
közérdekű üzem,
„nukleáris” bcs-ek,
a legtöbb gazdasági bcs.
- Kijelölt: - az OBH elnöke másik, azonos hatáskörűt,
- a legfőbb ügyész másik hasonló hatáskörűt

(ezt kiemelt ügyekben az AB megszüntette, de az „átmeneti rendelkezések” generálisan megengedik)

Kizárás

általános
(mindenkire)

speciális
(csak egyesekre)

abszolút
(összeférhetetlen)
(elfogult)

relatív
(elfogult)

abszolút
(összeférhetetlen)

relatív

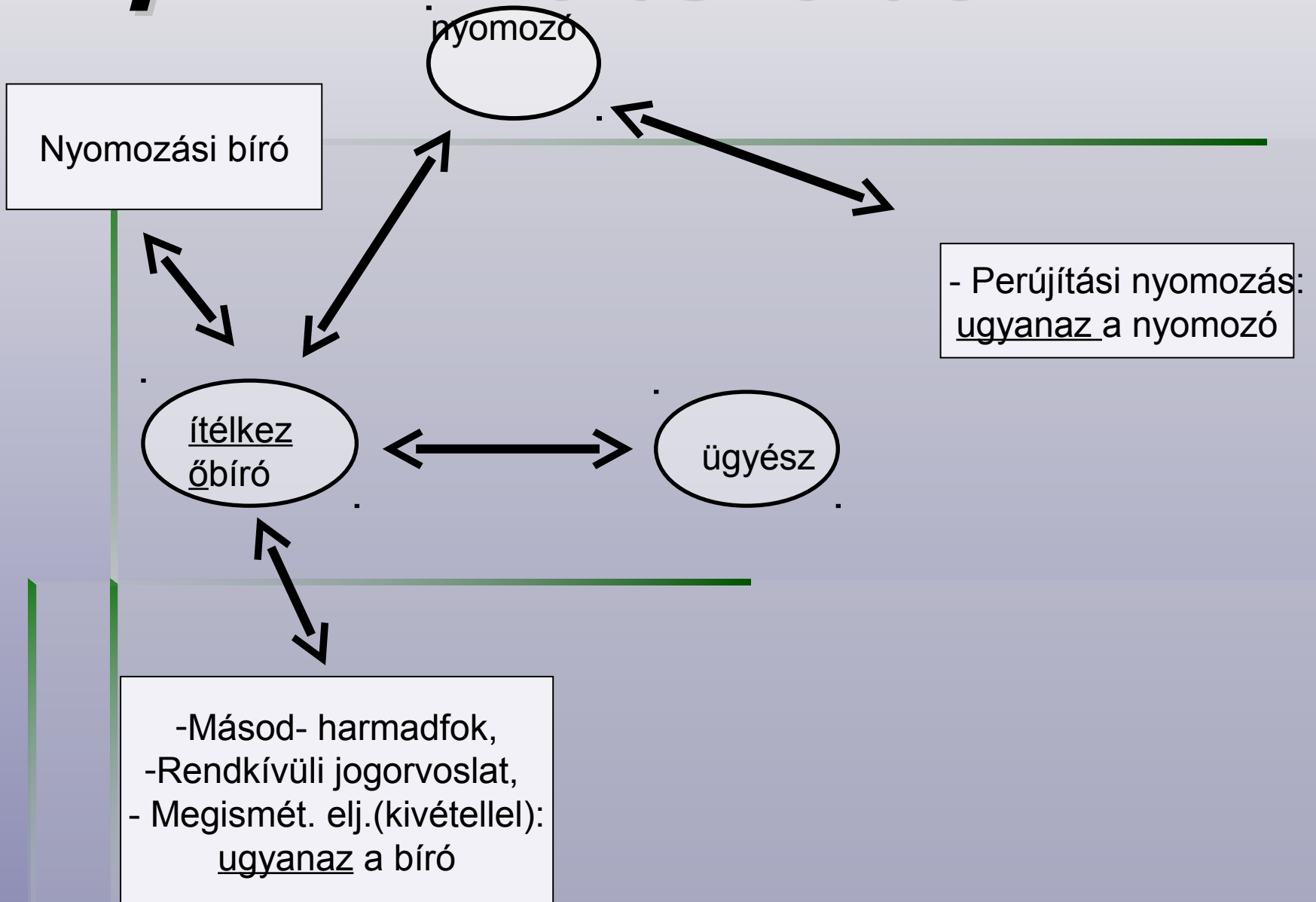
Általános abszolút

terhelt, védő sértett,
feljelentő, képviselő,
hozzátartozó, - tanú,
szakértő

bíró, ügyész,
nyomozó

Speciális abszolút

Nyomozási bíró

nyomozó

- Perújítási nyomozás:
ugyanaz a nyomozó

ítélkező
bíró

ügyész

- Másod- harmadfok,
- Rendkívüli jogorvoslat,
- Megismét. elj. (kivétellel):
ugyanaz a bíró

A kizárás következményei

- Az elfogultságot állító kizárási okot az érintett

maga jelenti be

akkor a továbbiakban
nem járhat el

más jelenti be,

akkor *bíró és ügyész*
korlátozás nélkül
eljárhat,
nyomozó: eljárhat, de
kényszerintézkedést nem
alkalmazhat

A kizárást érintő fontosabb bírói

gyakorlat:

- **1/1999. Büntető-polgári jogegységi határozat** A kizárás szempontjából elnöknek minősül az elnökhelyettes is.
- **Az 1/2000. Büntető-polgári jogegységi határozat** lényege szerint pedig *a járásbíróság nincs kizárva a büntetőügy vagy a polgári ügy, a munkaügyi bíróság a polgári ügy intézéséből, ha a kizárási ok annak a törvényszéknek az elnökével vagy elnökhelyettesével szemben áll fenn, amelynek a területén a helyi bíróság, illetve a munkaügyi bíróság működik.*
- Kizárási ok nem valósul meg, ezért a bíró „egyéb okból elfogultságának” megállapítására nem ad alapot az a körülmény, hogy a bíró az ítélezési tevékenysége során valamely ügy terheltjét korábban már többször elítélte. Ez a helyzet akkor is, ha a korábban első fokon eljáró bíró a másodfokú bíróságra nyer beosztást **(BH 2005/ 315)**

A büntetőeljárásra is kiható nemzetközi bíróságok

- EK Bírósága (Luxemburg)

[előzetes döntéshozatali ügyekben]

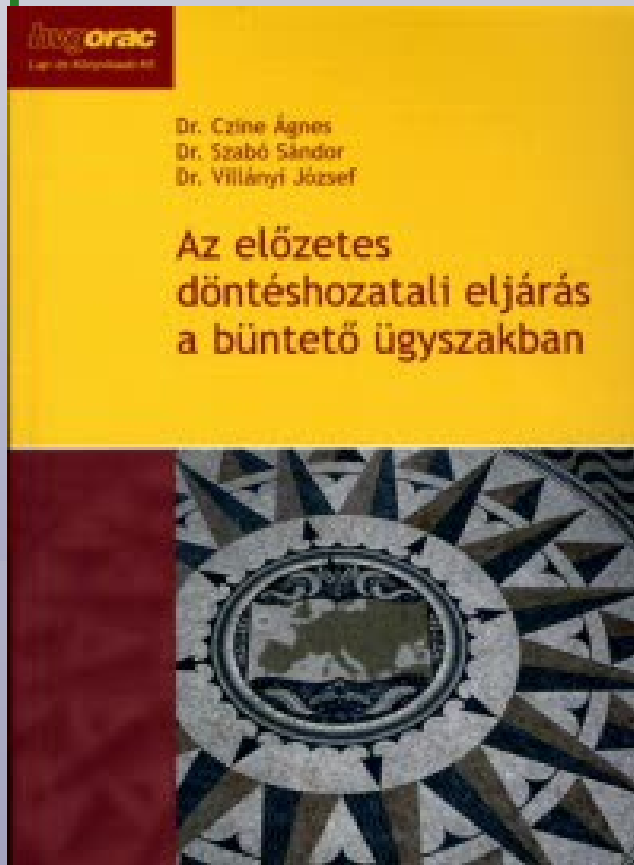
- Nemzetközi Büntetőbíróság (Hága)

[joghatóság kérdésében]

- Emberi Jogok Európai Bírósága (Strasbourg)

[hazai rendkívüli jogorvoslatot alapozhat meg]

Előzetes döntéshozatal (EK 34. cikk)

- Az eljárás felfüggesztése mellett az EK és a nemzeti jog ütközésének megítélése (Vajnai ügy)

Nemzetközi Büntetőbíróság (Hága)

- A 90-es évek második felében létrehozott, 18 bíróból álló testület, melynek feladata, hogy súlyos nemzetközi jellegű bűncselekmények (pl. agresszió, háborús bűncselekmények) miatt eljárjon, ha az adott állam erre nem képes, vagy nem hajlandó. Korábban hasonló cselekmények miatt az ENSZ által létrehozott „ad-hoc” testületek jártak illetve járnak el (pl. a volt jugoszláviai és ruandai népirtások ügyében folytatnak eljárást).

A Nemzetközi Büntetőbíróság Statútuma

- Magyarország 1999. január 15-én a Statútumot aláírta, majd az Országgyűlés azt 2001. november 6-án ratifikálta (72/2001. OGY határozat. A Statútum szövege magyar nyelven a mai napig nincsen kihirdetve, a ratifikáló országgyűlési határozat T/4490. sz. alatt törvényjavaslatként 2003-2006 között folyamatosan az Országgyűlés előtt volt, (
<http://www.parlament.hu/irom37/4490/4490.htm>
) ám végül visszavonták azt. Így a Nemzetközi Büntetőbíróság statútumának formálisan a mai napig nincsen hivatalos, jogszabály-erejű magyar nyelvű szövege - a törvényjavaslatához csatolt hivatalos fordítást tekinthetjük annak.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (Strasbourg)

A kérelmek az elfogadhatóságának fontosabb feltételei:

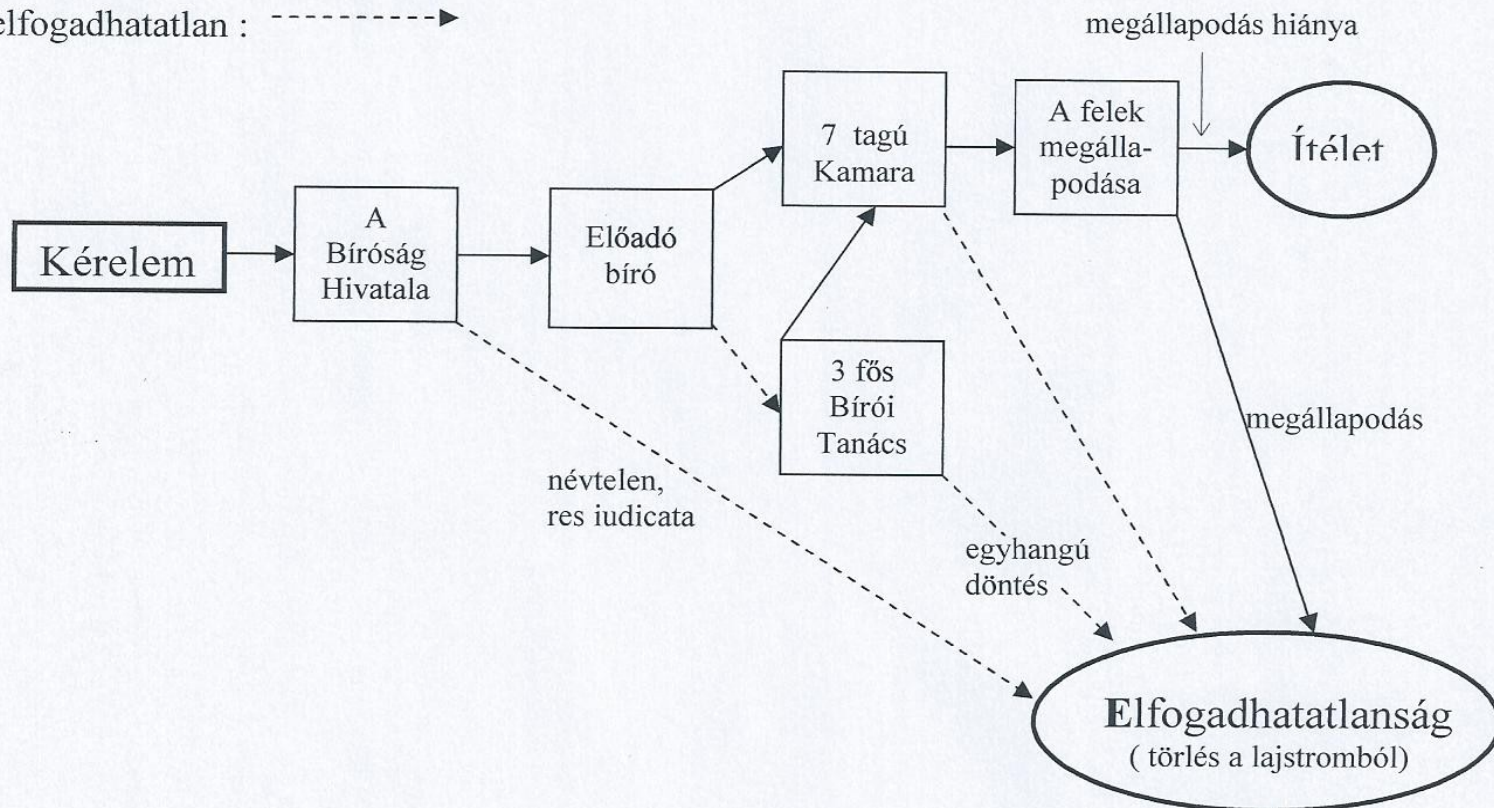
- - a jogosult az Egyezmény (1950) hatálya alá tartozó állammal szemben,
- az Egyezmény ratifikálását (1993) követő megsértéséből eredő jogát érvényesítse (pl. a tisztességes eljárás hiányát, az ügy elhúzódását, jogai indokolatlan korlátozását)
- - a hazai jogorvoslati lehetőségeket előzőleg a panaszos merítse ki,
- - *a kérelem benyújtására a jogerős határozat meghozatalától számított hat hónapon belül kerüljön sor.*

A strasbourgi ügymenet

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA
MŰKÖDÉSÉNEK VÁZLATA

a kérelem
elfogadható : —————>

elfogadhatatlan : - - - - ->

Mikor járhat el a

„Nagykamara”

Egyezmény 40. cikk 4. bekezdés Kamara előtt folyamatban levő ügyben az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek értelmezése tekintetében lényeges kérdés merül fel, vagy valamely kérdésnek a Kamara általi megítélése a Bíróság által korábban hozott

határozattal ellentétes lehet, a Kamara határozatának meghozatala előtt bármikor hatáskörét a Nagykamarának adhatja (konszenzus!)

▪ Egyezmény 43. CIKK:

1. Kivételes esetekben a Kamara ítéletének meghozatalától számított három hónapon belül az ügyben részes bármely fél kérheti az ügynek a Nagykamara elé terjesztését.

2. A Nagykamara öt bíróból álló kollégiuma határozatával akkor fogadja el ezt a kérelmet, ha az ügy az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek értelmezését vagy alkalmazását érintő lényeges kérdést, vagy egy egyébként általános jelentőségű lényeges kérdést vet fel.

3. Ha a bírói kollégium elfogadja a kérelmet, a Nagykamara az ügyben ítélettel dönt.

▪ Egyezmény 44. CIKK:

1. A Nagykamara ítélete végleges.

2. A Kamara ítélete véglegessé válik,

a) ha a felek közlik, hogy nem kérik az ügynek a Nagykamara elé terjesztését; vagy

b) az ítélet meghozatalát követő három hónap ha az ügynek a Nagykamara elé terjesztését nem kérték; vagy

c) ha a Nagykamara kollégiuma elutasítja a 43. Cikk szerint előterjesztett kérelmet.

3. A végleges határozatot közzé kell tenni.

Magyar Ügyek Strasbourgban 1.

- A magyar hatóságok megsértették az Emberi Jogok Európai Egyezményének a kínzás és embertelen bánásmód tilalmára vonatkozó harmadik cikkelyét, amikor nem folytattak kielégítő vizsgálatot egy magyar állampolgár rendőrségi bántalmazás miatti panasza alapján - áll a strasbourgi testület keddi határozatában. A bíróság 2003-ban elmarasztalta a magyar államot, és arra kötelezte, hogy fizessen 4700 eurós (1 200 000 forint) kártérítést **Kmetty Ágostonnak**, akinek az ügyét nem vizsgálták ki megfelelően.
- Kmettyt 1998 decemberében vették orizetbe, amikor egy bombariadó alkalmával megtagadta az együttműködést a rendőrséggel. Állítása szerint a rendőrök bántalmazták, és több órán át megalázó körülmények között tartották fogva. Kmetty az ügyben feljelentést tett. Orvosi vizsgálat sérüléseket mutatott ki csuklóján és hasfalán, valamint megállapították, hogy több szemfoga meglazult. Az eljárást azonban a magyar hatóságok megszüntették. Az emberi jogi bíróság úgy találta, hogy bár a bizonyítékként benyújtott orvosi láttelepek nem igazolták egyértelműen, hogy a felperes sérüléseit az indokolatlanul kegyetlen rendőri eljárás okozta volna, a magyar hatóságok nem tettek meg mindent, hogy az eset körülményeit kivizsgálják, többek között nem hallgatták ki az ügyben érintett rendőröket.

Magyar ügyek Strasbourgban 2.

- A Dallos-ügy (2001. febr. 8)
„Tettazonosság” és védekezési jog
konfliktusa

(változatlan tényállás és büntetés miatt sikkasztás helyett csalás megállapítása)

/A tisztességes eljárás elvét sértheti, de csak ha nem volt mód az új minősítés vitatására!/
© 2010

Magyar ügyek Strasbourgban

3.

- 2001 – 13 év szv.
- 2002 – EJEB
  - vallomás nem engedélyezése a L.B.-on
  - nyomszakértő szakértői bevonásának elutasítása
- 2005. IV. 6
ítélet:
  - Nincs jogsértés
(nem sérült a tisztességes eljáráshoz való jog)

Magyar ügyek Strasbourgban

4.

- Magyar László Magyarország elleni ügye:
  - 73593/10 (20.05.2014.) Az ítélet meghozatalában a magyar Sajó Andráson kívül olasz, török, svájci, belga, izlandi és dán bíró vett részt)
  - Korábbi, külföldi ügyekkel összhangban:
    - * a „TÉSZ” nem Egyezményellenes,
    - * a felülvizsgálat lehetőségének kizárása igen.